

Ideapankki

Kevät 2015

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Nathaniel Anderson

Elisa Dromberg

Taru Levomäki

Maria Ojala

Sini Pursiainen

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	3
Ohjelmatuokiot	
KISAKATSOMO	4
MUISTELUPAJA	5
AISTIKÄVELY	6
AIVOJUMPPA	8
PICNIC/BRUNSSI.....	10
KESKUSTELUPIIRI	11
LEIVONTA	13
KARAOKE	14
DRAAMA.....	15
LEVYRAATI	16
PELI-ILTA	18
RUNOJEN LAUSUNTAHETKI.....	20
LEFFAILTA	22
TUOLITANSSI	23
PERHEPÄIVÄ.....	26
BINGO	27
ARVOITUKSET/TIETOVISA	28

JOHDANTO

Ideapankki on toteutettu Metropolia Ammattikorkeakoulun Hyvinvointi ja toimintakyky -alan opiskelijoiden Innovaatioprojektissa yhteistyössä Käpyrinne ry:n kanssa.

Ideapankin tarkoituksena on helpottaa tuokioiden järjestämistä ikääntyneille asiakkaille ja madaltaa kynnystä osallistua vapaaehtoistoimintaan. Ideapankin materiaali on sovellettavissa olemassa olevien resurssien ja asiakkaiden tarpeiden mukaan. Ideapankin materiaali suuntaa antava ja muokattavissa käyttökokemusten perusteella.

Ideapankin toimintojen tavoitteina on tukea ikääntyneiden asiakkaiden toimintakykyä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Lisäksi tarkoituksena on luoda onnistumisen kokemuksia ja edistää asiakkaiden voimaantumista.

KISAKATSOMO

Lajin voi valita mielenkiinnonkohteiden mukaan, urheilun taso voi vaihdella, SM-liiga jne..

Tavoitteet:

Yhteenkuuluvuuden tunne, "ryhmähenki"

Tarvittavat välineet:

TV / valkokangas, istumapaikat kaikille

Muuta huomioitavaa:

Pelipaidat tai liput yms. ovat kiva lisä, tuo tunnelmaa. Seuraavat jääkiekon MM-kisat jo toukokuussa 2015. Kustannuksina vain mahdolliset kisaeväät.

Palaute ja muistiinpanot:

MUISTELUPAJA

Tavoitteet:

Aktivoida muistia, herättää keskustelua ja ylläpitää vuorovaikutustaitoja, vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Mahdollisesti jakaa tietoa (muille, nuoremmille...)

Tarvittavat välineet:

Teemasta vaihdellen vanhoja esineitä, vaatteita, uutisia, tapahtumia, vanhaa musiikkia, ilmiöitä, kuvia. Hyödynnä: näistä saatavia kuvia! (internet), kirjastot, vanhat esineet jos saa lainaan/ joku omistaa.

Muuta huomioitavaa:

Apuna voi käyttää myös haju- tai makuaistia (esim. perinneruoat). Ei rajattua osallistujamäärää, mutta jos paljon osallistujia, niin voi jakautua pienempiin muisteluryhmiin.

Palaute ja muistiinpanot:

AISTIKÄVELY

Tavoitteet:

Aktivoida eri aisteja, eri ympäristössä. Osallistaa asukkaita toimintaan aistielämysten avulla (esim. henkilö, jolla heikentynyt näkökyky voi tuntea osallistumistaan hajuaistin avulla).

Tarvittavat välineet:

Lue erillinen ohje (saa soveltaa asiakasryhmän mukaiseksi)

Muuta huomioitavaa:

Aika (suunnittele kävelyreitti etukäteen), huomioi osallistujien ja sitä myötä tarvittavien avustajien määrä.

Palaute ja muistiinpanot:

OHJE AISTIKÄVELYYN

Herätellään aistejamme: näköä, kuuloa, hajua, tuntoa ja ehkä jopa makuaistiakin. Tavoitteena on mielen ja kehon rauhoittuminen läsnäoloon.

NÄKÖ:

- Anna katseesi vaeltaa ympäristössä, horisontissa ja jalkojen juurella.
- Etsi yksi kaunis asia (lehti, käpy, kivi tms.) luonnosta ja ota se mukaasi!
- Etsi yksi ruma asia (roska, kuollut lehti, risu tms.) luonnosta ja ota myös se mukaasi!

KUULO:

- Voit sulkea silmäsi. Terästä kuuloasi ja huomioi kaikki kuulohavainnot ympäristöstä. Kirjaa ne ylös tai paina mieleesi.

TUNTO:

- Tunnustele eri materiaaleja, niiden lämpötiloja, pintaa yms. Tunnustele myös valitsemaasi luontoelementtiä ja tee huomioita siitä. Onko se karhea, kova, lämmin, kylmä yms.

HAJU:

- Nuuhki ja haistele. Mitä tuoksuja tai hajuja huomaat?

MAKU:

- Jos löydät jotain TURVALLISTA syötävää matkan varrelta, niin voit syödä. Muussa tapauksessa mieti mitkä ovat mielestäsi syksyisiä makuja?

AIVOJUMPPA

Tavoitteet:

Ylläpitää fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia, parantaa keskittymiskykyä, "aivojen aktivoiminen" erilaisin peleihin ja liikkeihin.

Tarvittavat välineet:

Tila, jossa mahtuu tekemään liikkeitä. Jos haluaa, niin pallo tms. kahdeksikon piirtämistä varten. Internet (ohjeita, videota varten), muistipeli...

www.vahvike.fi

Vesikannu ja juomalasit. Jumppa on hyvä aloittaa veden juonnilla, sillä vesi tehostaa sähköistä ja kemiallista toimintaa aivoissa ja muualla keskushermostossa.

Fyysinen jumppa:

Erilaiset liikkeet, joissa ylitetään kehon keskilinja. 1.ristikäynti 2. kahdeksikon piirtäminen (liikkeet istuen tai seisten)

Erilaiset energiaharjoitukset, esimerkiksi aivonappien aktivointi.

Kirjat: Lähdesmäki, Leena - Vornanen, Liisa 2009. Vanhuksen parhaaksi. ja E. Dennison, Paul - E. Dennison, Gail 2005. Aivojumppa-opas.

<https://www.youtube.com/watch?v=VmRWcTYBXJc>

Aivojumppa (Brain Gym) on lisenssijumppa, joka vaatii koulutuksen, lisätietoa: Suomen kinesiologiayhdistys.

Aivojen aktivointijumppa:

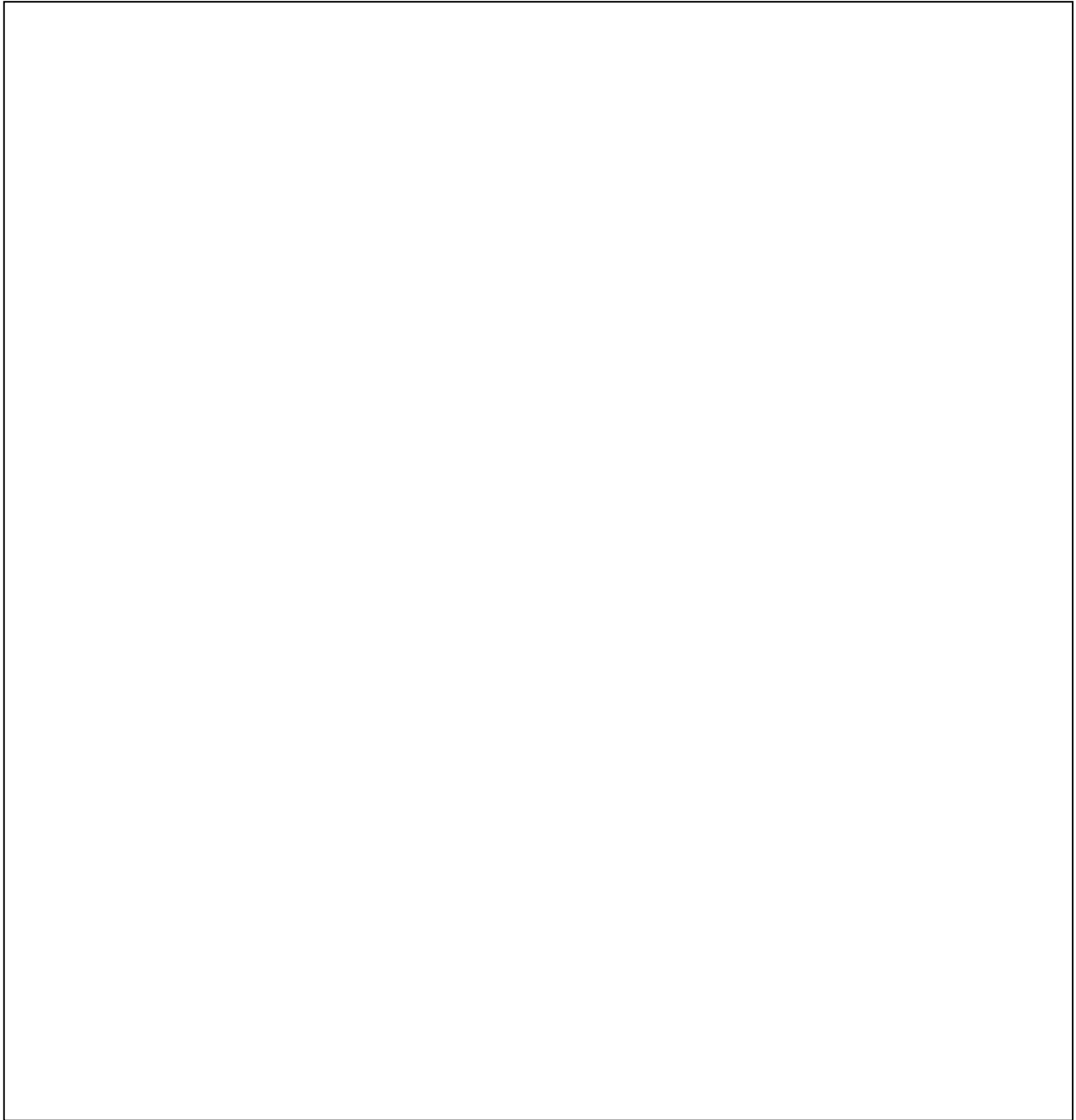
Sanaristikot, päättelytehtävät tms.

---

www.papunet.net -> pelisivut, löytyy: dominot, muistipelit
<http://www.vahvike.fi/fi/aivojumppa>

Palaute ja muistiinpanot:

PICNIC/BRUNSSI

Kokoonnutaan syömään yhdessä erilaisia ruokia sisälle tai ulos esim. uudelle terassille

Tavoitteet:

Sosiaalisuus, muihin asukkaisiin/vapaaehtoisein tutustuminen, aktiivisuus, ulkoilu

Tarvittavat välineet:

Pöydät, tuolit, astiat, ruuat (esim. croissant, sämpylät, hedelmät, marjapuuro, jogurtti + mysli, rahka, munakas, pullat ja leivonnaiset, pikkuleivät, kahvi, mehu)

Muuta huomiotavaa:

Pöydän laittaminen + syöminen n. 2 h (riippuu osallistujien määrästä) + siivous. Ruuat hankittava etukäteen. Huomioitava osallistujien mahdolliset allergiat. Budjetti vaikuttaa paljonko/millaisia ruokia voidaan hankkia. Ota yhteyttä henkilökuntaan.

Palaute ja muistiinpanot:

KESKUSTELUPIIRI

Keskustellaan esim. 2-5 min pareittain tietynlaisesta aiheesta. Aluksi ihmiset jakautuvat kahteen osaan, joista toinen osa istuu paikallaan ja toiset kiertävät keskustelemaan uuden parin kanssa, 5min keskusteluajan loputtua siirrytään aina seuraavan henkilön luokse ja jokaisen parin kanssa saadaan aina uusi keskustelunaihe.

Tavoitteet:

Sosiaalisuus, tutustuminen muihin, piristyminen/huumori, aktiivisuus, osallistuminen, muistin virkistys.

Tarvittavat välineet:

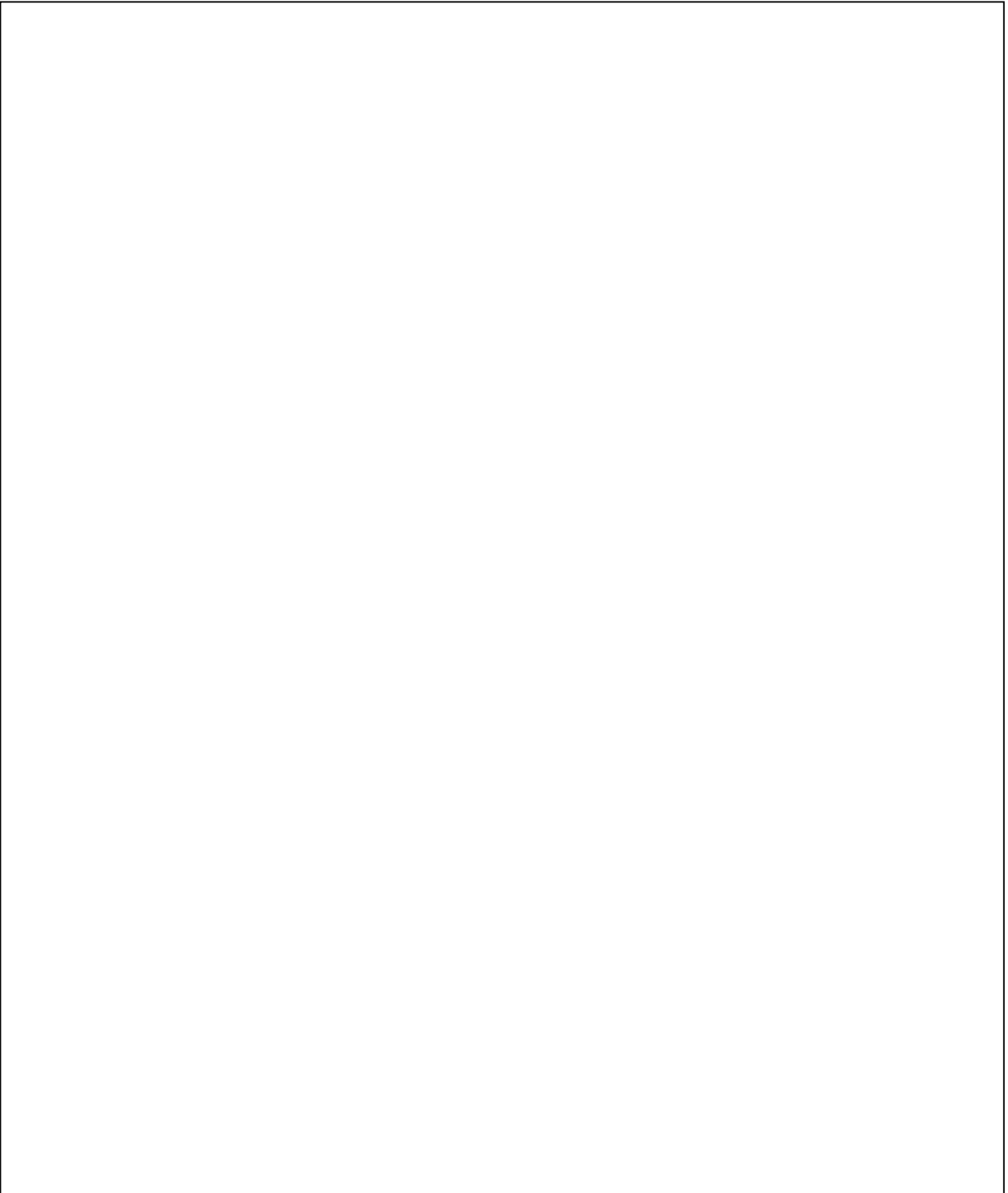
Sopiva tila, jossa tarpeeksi istumapaikkoja ja tilaa kiertää, tarvitaan valmiiksi mietityt keskusteluaiheet, jotka liittyvät esim. harrastuksiin, historiaan, politiikkaan, musiikkiin, kirjallisuuteen, elokuvaan yms.

Muuta huomioitavaa:

Aika riippuu osallistujien määrästä, jos 5min per pari, niin 20 hengellä kestää 50 min + ohjeet ja paikalleen järjestäytyminen, eli yhteensä noin 1,5 h. Aiheita on helppo soveltaa osallistujien mukaan, ei tarvita isoa budjettia

---

Palaute ja muistiinpanot:

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for providing feedback and taking notes. It occupies the central portion of the page.

LEIVONTA

Leivotaan yhdessä esim. pullaa/sämpylöitä/ karjalanpiirakoita tms. Leipomisen jälkeen yhteinen kahvihetki tuoreiden leipomusten kera. Osallistuminen oman toimintakyvyn mukaan, osa leipoo ja osa fiiliksessä mukana, kaikki pääsevät kahville.

Tavoitteet:

Onnistumisen kokemukset, vanhojen taitojen muistaminen, sosiaalisuus, aktiivisuus, osallistuminen

Tarvittavat välineet:

Sopiva tila, pöytä, istumapaikat, astiat, leipomistarvikkeet ja kahvi.

Muuta huomioitavaa:

Leipominen ja kahvittelu + siivous kestää noin 3 h, riippuen siitä mitä leivotaan ja miten paljon. Tarvikkeet ja ohjeet leivontaan hankittava etukäteen. Tarvitaan riittävästi henkilökuntaa, jotta leipominen ja uunin käyttö on turvallista. Huomioitava osallistujien mahdolliset allergiat. Jos on paljon osallistujia, niin on leivottava vuorotellen.

Palaute ja muistiinpanot:

KARAOKE

Tuttujen kappaleiden laulaminen joko yksin, vuorotellen, pareittain tai koko joukon voimin yhteen ääneen.

Tavoitteet:

Osallistuminen, aktivointi, muistin virkistys

Tarvittavat välineet:

Sopiva tila, istumapaikkoja, tv/valkokangas, karaoke-levyjä, laite levyjen toistamiseen, äänentoistovälineet

Muuta huomioitavaa:

Kesto riippuu osallistujamäärästä, mutta hyvä varata esimerkiksi 1 tunti. Toteutus saatavilla olevan välineistön mukaan. Ei tarvitse välttämättä äänentoistovälineitä, mikäli toteutetaan yhteislauluna karaokevideon soidessa taustalla.

Palaute ja muistiinpanot:

DRAAMA

Draamaa voidaan toteuttaa useilla eri tavoilla vetäjän ja asiakkaiden lähtökohdista riippuen. Asiakkaat voivat esimerkiksi muistella omaa elämäänsä, jonka pohjalta tehdään näytelmä.

Tavoitteet:

Osallisuus, aktivointi, sosiaalinen vuorovaikutus

Tarvittavat välineet:

Riippuu toteutusmuodosta, mutta esimerkiksi rekvisiitaksi vaatteita ja asusteita kuten päähineitä, huiveja sekä koruja.

Muuta huomioitavaa:

Kesto riippuu osallistujamäärästä ja toteutustavasta, mutta aikaa hyvä ainakin noin 1 tunti.

Palaute ja muistiinpanot:

LEVYRAATI

Musiikitapahtuma/tuokio. Aasukkaat ja vapaaehtoiset mukana plus henkilökunta tarvittaessa. Ideana on, että kaikki asukkaat ehdottavat yhden laulu/musiikkikappaleen kuunneltavaksi. Tämän jälkeen koko ryhmä kuuntelee kappaleen ja sitten henkilö, joka valitsi kappaleen, voi kertoa miksi hän tykkää siitä ja ne ajatukset/muistot, jotka se tuo hänelle. Koko ryhmä voi keskustella kappaleesta esim. minkälaisia tunteita se herättää. Voidaan käyttää CD-levyjä, mp3-tiedostoja, tai nettiä, esim Youtube-videoita, joiden avulla saataisiin myös musiikki visuaalisesti esille.

Tavoitteet:

Aktivoida asiakkaan ajatuksia ja muistia, auttaa asiakkaita käsittelemään ja tunnistamaan omia tunteita, osallistuminen, voimaantuminen.

Tarvittavat välineet:

Sopiva tila, istumapaikat, CD/mp3-soitin, TV (jossa on nettiyhteys, jos haluaa käyttää Youtube-videoita). Vapaaehtoisella voi olla muutama kappale valmiina kuunneltavaksi, jos asiakkailla ei ole ehdotuksia, tai jos heidän toivomaa kappaletta ei löydy.

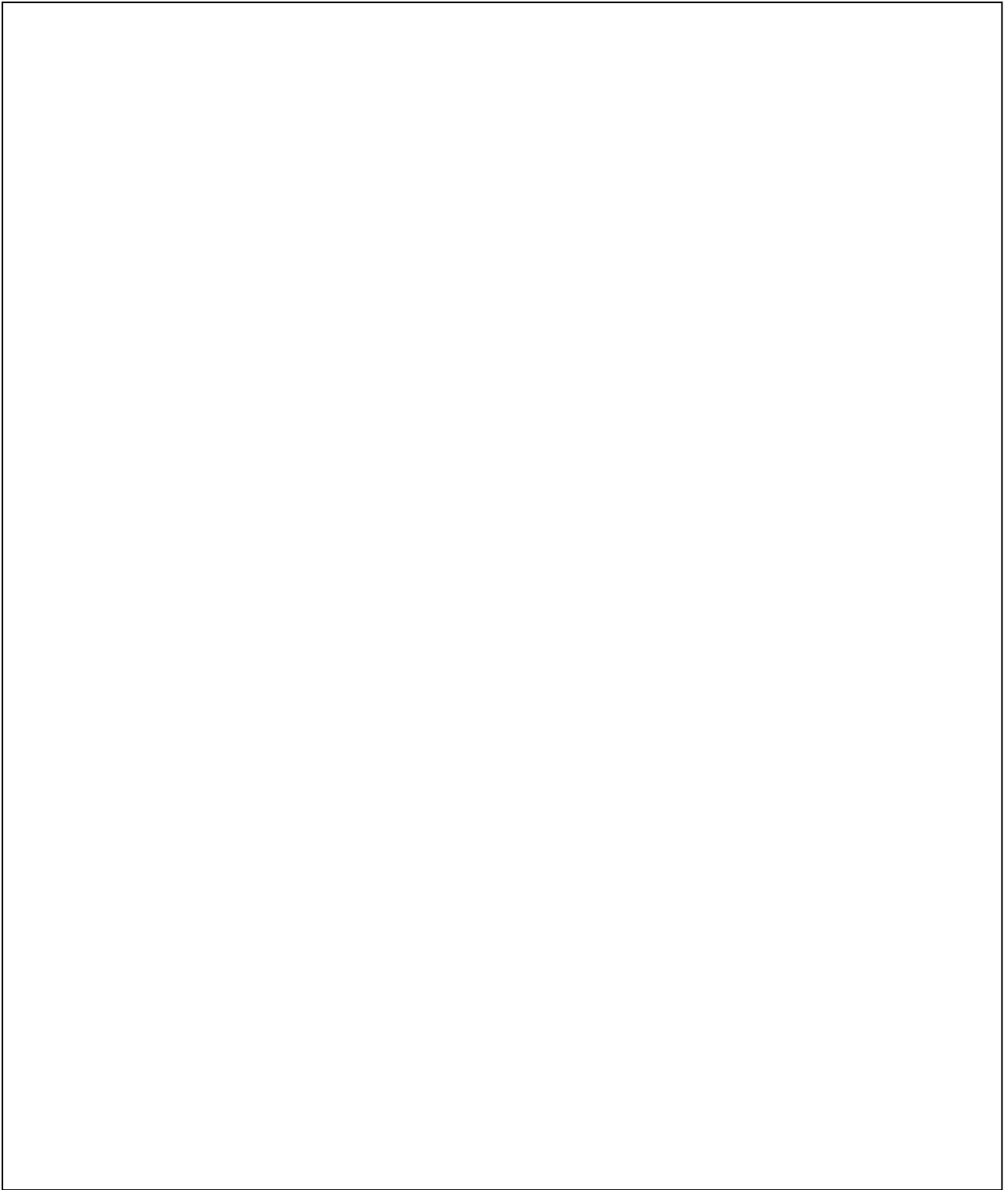
Muuta huomioitavaa:

Osallistujien määrästä riippuen olisi hyvä varata väh. tunti aikaa. Voidaan soittaa erilaisia musiikin lajeja tai pitää erikseen vaikka klassinen levyraati, jazz levyraati, jne.

Palaute ja muistiinpanot:

PELI-ILTA

Asukkaat ja vapaaehtoiset kokoontuvat tunniksi tai pariiksi pelaamaan erilaisia pelejä. Peleiksi sopivat esim. lautapelit, korttipelit ja sanapelit, mutta niiden valinta riippuu osallistujien kiinnostuksesta/toimintakyvystä ja pelien saatavuudesta. Lisäksi Xbox- pelikonsoli on käytettävissä.

Tavoitteet:

Vahvistuminen/ voimaantuminen, osallistuminen, aivojen ja mielen aktivointi, sosiaalisen vuorovaikutuksen tukeminen, toimintakyvyn ylläpitäminen.

Tarvittavat välineet:

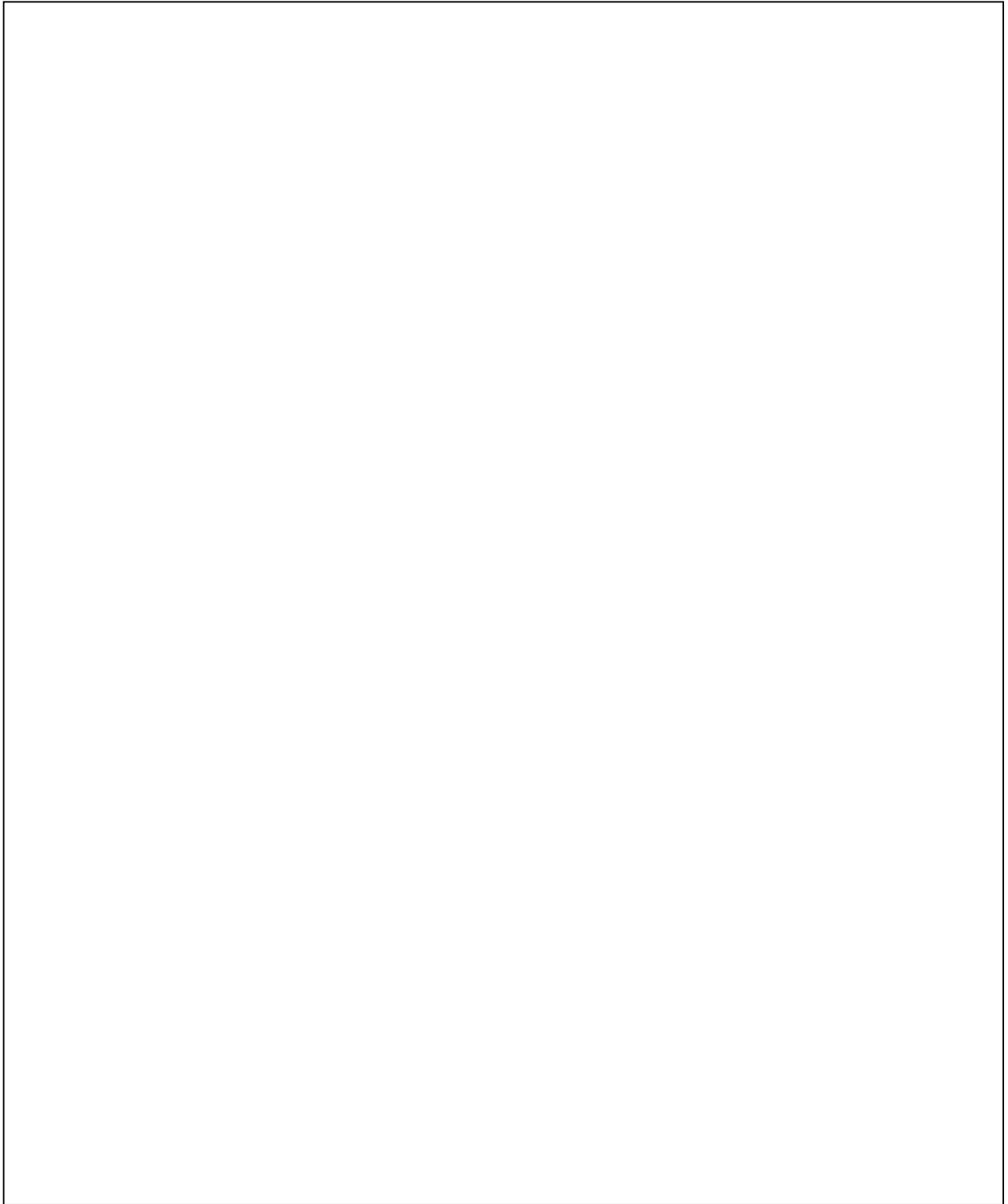
Sopiva tila, istumapaikat, pöydät, pelit (kannattaa olla erilaisia vaihtoehtoja)

Muuta huomioitavaa:

Osallistujien määrästä riippuen, voidaan jakaantua ryhmiin, jotka pelaavat eri pelejä. Huomio: Vapaaehtoiset saavat pelata mukana! Jos on paljon ihmisiä mukana, kannattaa pelata sellaisia pelejä, joihin mahdollisimman moni pelaaja mahtuu mukaan (5-7, esim. UNO-korttipeli tai tietopeli). Kannattaa ottaa toimintakyky ja muisti huomioon, jotta kukaan ei joudu pelaamaan peliä, joka on liian vaikeaa tai tylsää.

Palaute ja muistiinpanot:

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for providing feedback and taking notes. It occupies the central portion of the page.

RUNOJEN LAUSUNTAHETKI

Asukkaat ja vapaaehtoiset voivat valita etukäteen lempirunonsa tai ainakin yhden, josta tykkäävät. Tapahtumassa asukkaat voivat lukea runon kaikille itse tai vapaaehtoinen voi lukea hänen puolestaan, jos asukas ei halua. Jokaisen runonlausunnan jälkeen ryhmä voi keskustella siitä runosta. Se joka valitsi runon, voi kertoa miksi valitsi sen, ja muut voivat kertoa, mitä ajatuksia se herätti, minkälaisia tunteita nousi, kun kuunteli ja miksi pitää/ei pidä siitä runosta.

Tavoitteet:

Aktivoida muistia ja ajatuksia, yhteinen kolmasosa (vapaaehtoisilla ja asiakkaila on jokin yhteinen asia), osallistuminen sosiaaliseen ympäristöön, vahvistuminen / voimaantuminen, omien tunteiden tunnistaminen.

Tarvittavat välineet:

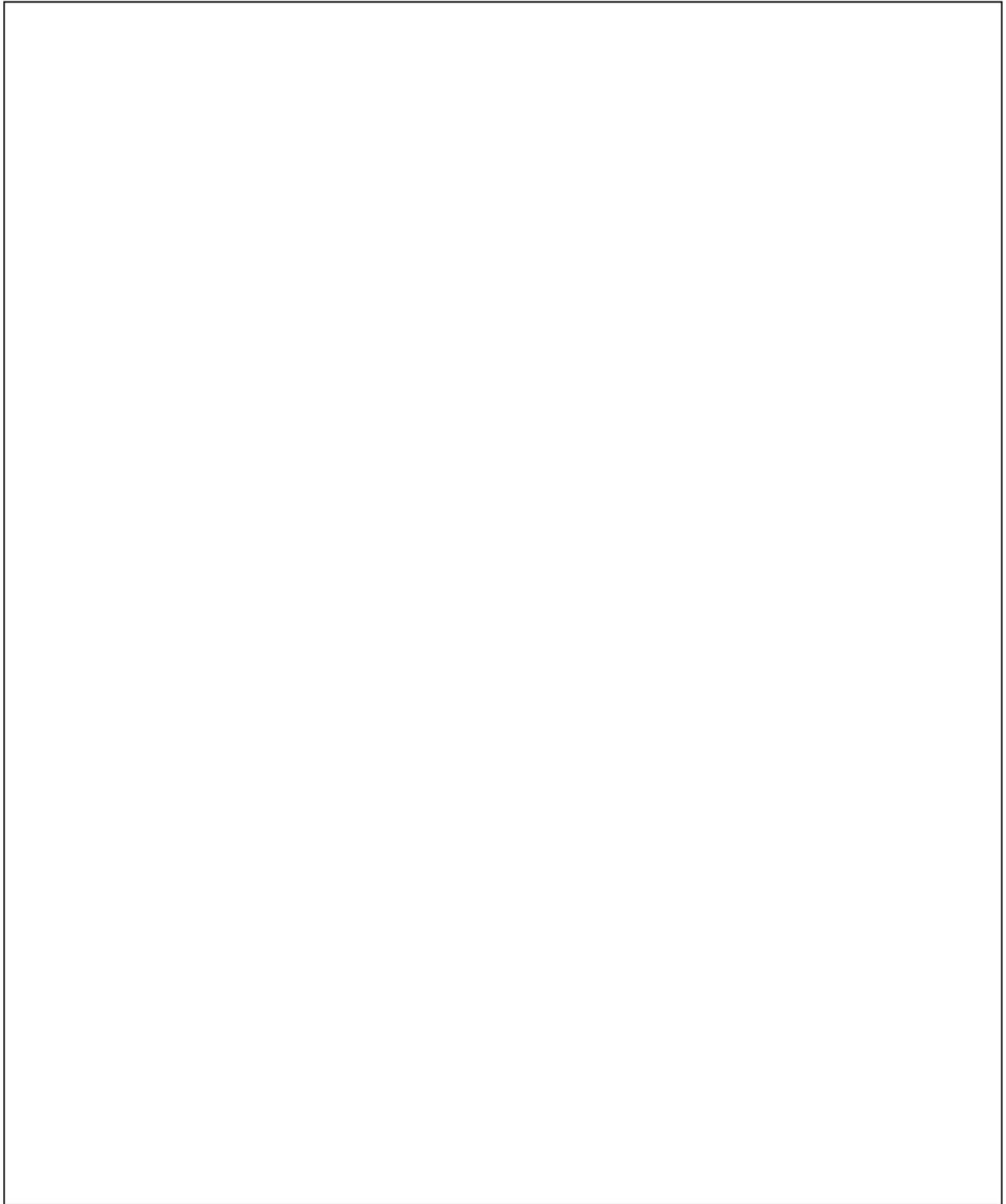
Sopiva tila, istumapaikat. Kattava(t) runokirja(t) olisi hyvä olla, jotta vapaaehtoiset voivat etsiä runoja tarvittaessa.

Muuta huomioitavaa:

Kannattaa laittaa tietoa tästä tapahtumasta etukäteen asiakkaille ja henkilökunnalle, jotta asiakkaila on aikaa valita oma runo ja mahdollisesti saada paperiversio siitä.

Palaute ja muistiinpanot:

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for providing feedback and taking notes. It occupies the central portion of the page.

LEFFAILTA

Toiminnassa tietty ryhmä katselee valitsemiaan elokuvia ja mahdollisesti keskustelee niistä. Toiminnan voi tehdä kerralla tai jakaa sitä useampaan kertaan (elokuvan ollessa pitkä).

Tavoitteet:

Ryhmäytyminen, yhteenkuuluvuuden tunne, yhteiset kiinnostuksen kohteet, virkistäytyminen, positiivisuus, sivistys sekä esimerkiksi kulttuurinen kehittäminen.

Tarvittavat välineet:

Välineinä televisio/kangas, penkkejä, itse elokuva, mahdollisesti leffaherkkuja.

Muuta huomioitavaa:

Aika keskimäärin 1,5 - 2 tuntia. Osallistujien määrä voi olla niin suuri kuinka paljon tilaan mahtuu istumapaikkoja. Kustannukset ovat matalat, maksimissaan elokuvan hinta ja herkkujen hinnat. Elokuvia voi lainata kirjastosta, tuoda kotoa, vuokrata tai katsoa nettipalvelusta. (mm. www.netflix.com tai www.viaplay.com tai www.makuuni24.fi)

Palaute ja muistiinpanot:

TUOLITANSSI

Tavoitteet:

Virkistäytyminen , osallistuminen ja toimintakyvyn ylläpitäminen

Tarvittavat välineet:

Tila, jossa mahtuu tanssimaan, tuoleja, musiikkia.

Muuta huomioitavaa:

Liikkeitä ja tanssin kestoja voi soveltaa asukkaiden jaksamisen mukaan.

Palaute ja muistiinpanot:

ESIMERKKI TUOLITANSSISTA

ALKULÄMMITTELY

Liike 1	Jaloilla marssi
Liike 2	Hartioiden pyöritys
Liike 3	Pään kääntö puolelta toiselle
Liike 4	Eteenpäin taivutus. kädet mukana, taaksepäin taivutus, aurinkotervehdys
Liike 5	Oven avaus sivulta, kehon liike puolelta toiselle

- ALKUPUHE, kerrotaan kertosaäkeen tanssiliikkeet -

TANSSIOSUUS

Liike 1 Käsien heilutus

Kertosäe: Kädet ylös, kädet alas, jalkojen tömistys, kädet ylös, halaus
Kädet ylös, kädet alas, jalkojen tömistys, kädet ylös, halaus

Liike 2 Omenoiden poimiminen (molemmilta puolilta)

Kertosäe: Kädet ylös, kädet alas, jalkojen tömistys, kädet ylös, halaus
Kädet ylös, kädet alas, jalkojen tömistys, kädet ylös, halaus

Liike 3 Soutaminen (kädet suorassa) / Soutaminen (kädet ristissä)

Liike 4 Jammailu

Kertosäe: Kädet ylös, kädet alas, jalkojen tömistys, kädet ylös, halaus
Kädet ylös, kädet alas, jalkojen tömistys, kädet ylös, halaus

Liike 6 Vedetään moottorisaha käyntiin (kädellä alhaalta vedetään ristiin ylös)

Kertosäe: Kädet ylös, kädet alas, jalkojen tömistys, kädet ylös, halaus
Kädet ylös, kädet alas, jalkojen tömistys, kädet ylös, halaus

Liike 7 Loppufiilis / Käsien heilutus

- Tauko, levähdetään ja rauhoitutaan loppuvenytyksiin -

LOPPUVENYTYKSET

- Liike 1**   Kylkien venytys molemmille puolille
Liike 2   Kurkotus eteenpäin, kurotetaan lämmittelemään sormia nuotion päälle
Liike 3   Jalka suoraksi (paina kaasua, paina jarrua)
Liike 4   Niskan venytys molemmille puolille
Liike 5   Keinuminen (silmät kiinni)

MUSIIKKI

- Tapio Rautavaara - Yölinjalla (Alkulämmittely)
- Mr. President - Coco jambo (Tanssi)
- Kari Tapio - Mun sydämeni tänne jää (Loppuvenyttelyt)

Tanssin kesto noin 15 minuuttia, riippuen kappaleiden välisistä tauoista.

PERHEPÄIVÄ

Toiminnassa Käpyrinteen asukas saa kutsua perheensä mukaan osallistumaan järjestettävään tapahtumaan

Tavoitteet:

Vahvistaa perheenjäsenten suhdetta, yhdistää perhettä, tutustua uusiin ihmisiin, järjestää enemmän aikaa perheen kanssa, virkistäytyminen, iloisuus.

Tarvittavat välineet:

Välineinä ohjelmanumeron välineet, voivat vaihdella.

Muuta huomioitavaa:

Aikaa voi kuluu useita tunteja. Kustannukset riippuvat tekemisestä ja ohjelmasta. Osallistujien määrä vapaa, niin paljon kun tilaan mahtuu. Muuta huomioitavaa on asian etukäteen ilmoitus perheille, jotta mahdollisimman moni pääsisi paikalle.

Palaute ja muistiinpanot:

BINGO

Toiminnassa kilpailua toisten asukkaiden/vapaaehtoisten yms välillä bingon muodossa.

Tavoitteet:

Hauskuus, motivaation lisääminen, kilpailumielisyyys, ryhmäytyminen, ystävystyminen, virkistäytyminen, iloisuus.

Tarvittavat välineet:

Välineenä Bingo-peli, joko ostettu tai itse tehty.

Muuta huomioitavaa:

Aikaa kuluu noin tunti, ei vaadi suuria järjestelyjä etukäteen. Osallistujien määrä riippuu pelilippujen määrästä, voi olla pieni tai suuri. Kustannuksina mahdollinen pieni palkinto ja mahdollisesti bingo-peli.

<http://www.bingosivut.com/peliohjeet/bingo-saannot/>

Palaute ja muistiinpanot:

ARVOITUKSET/TIETOVISA

Toiminnan tarkoituksena kisalla yhdessä esimerkiksi vanhojen arvoitusten / erilaisten tietovisakysymysten parissa.

Tavoite:

Aktivointi, osallisuus ja toimintakyvyn ylläpitäminen

Tarvittavat välineet:

Sopiva tila, valmiiksi mietityt arvoitukset / kysymykset, mahdollisesti pieni palkinto voittajalle.

Muuta huomioitavaa:

Osallistujien määrä joustava, onnistuu niin isolla kuin pienemmälläkin joukolla.

Palaute ja muistiinpanot:

ESIMERKKIARVOITUKSET

1. On kaksi ikkunaa, niistä näkee ulos mutta ei sisään. Mitkä ne ovat? – Silmät.
2. Millä on korva, mutta se ei kuule mitään? – Kahvimuki.
3. Toruu, näyttää, opettaa, sanomatta sanaakaan. Mikä se on? – Etusormi.
4. Elää maailman alusta maailman loppuun asti. Ei koskaan viittä viikkoa täytää? – Kuu.
5. Herrain herkku, kuningasten ruoka, Ei syö siat, eikä koske koirat? – Suola.
6. Mioletön, kioletön, Kaikille totuuden sanoo? – Puntari, mitta.
7. Edestakaisin kulkee, paikaltaan ei pääse? – Ovi.
8. Hampaat on, ei syö mitään? – Kampa
9. Kaksi nälkäistä toisiaan narraavat, mikä se on? – Kalastaja ja kala.
10. Saa kaikki ihmiset itkemään. Mikä se on? – Savu ja sipuli.
11. Kulkee samaa tietä joka päivä, mutta et koskaan näe sitä paluumatkallaan. Mikä se on? – Aurinko.
12. Menee kauaksi, mutta ei liikahda paikaltaan. Mikä se on? – Tie.
13. Valkoinen maja, keskusta täynnä kultaa, talo ilman ovea. Mikä se on?
– Kananmuna.
14. Puoli terästä, toinen puuta? – Puukko.
15. Neljä tupaa, kymmenen miestä sisässä? – Kintaat, rukkaset.
16. Kannettava väsy, mutta kantaja ei väsy. Mikä se on? – Vene.
17. Sillä on rautaiset hampaat, puinen ruoka. Mikä se on? - Saha.
18. Mikä otetaan valitsematta? - Viimeinen.
19. Yhden miehen mieli, yhdeksän miehen voima? - Karhu.

2015
